

MÜTERCİM TERCÜMANLIK EĞİTİMİNDE MODEL BİRLEŞMİŞ MİLLETLER UYGULAMASI

Öğr. Gör. Gökçen Hastürkoğlu
Atılım Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi

Küreselleşen dünyada uluslararası ekonomik, politik, kültürel ve sosyal ilişkiler ivme kazanmış; dolayısıyla farklı dilleri konuşan milletler arasında bu tür ilişkilerin sorunsuz bir şekilde yürütülebilmesi için gerekli olan iletişimi sağlama görevi üstlenen çevirmenlere duyulan ihtiyaç artmıştır. Bunun neticesinde mütercim tercümanlık mesleği, 21. yüzyılın meslekleri arasında önemli bir yer edinmiştir.

Ülkemizde üniversitelerin Mütercim Tercümanlık bölümlerinde sunulan eğitim hem kuramsal hem de uygulamalı olup isminden de anlaşılacağı üzere öğrencilerin bir taraftan sözlü çeviri becerilerinin gelişimine yardımcı olacak Not Alma Teknikleri, Yazılı Metinden Sözlü Çeviri, Ardıl Çeviri ve Simultane Çeviri gibi dersleri içerirken, diğer taraftan da öğrencilerin yazılı çeviri becerilerinin geliştirilmesine yönelik Sosyal Bilimler Metinleri Çevirisi, Teknik Metinler Çevirisi, Ekonomi ve Ticaret Metinleri Çevirisi, Avrupa Birliği Metinleri Çevirisi, Edebi Çeviri, Tıp Metinleri Çevirisi, İletişim ve Medya Çevirisi gibi alanları kapsamaktadır. Eğitim süresince öğrencilerin almaları gereken derslerin çeşitliliği, çevirmenlerin diğer meslekleri icra edenlere kıyasla çok daha geniş ve farklı alanlarda bilgi sahibi olmaları gerektiğinin bir kanıtıdır.

Mütercim Tercümanlık bölümünde sunulan dersleri, başarıyla tamamlamak ve mezun olduktan sonra piyasada yetkin bir çevirmen olabilmek için öğrencinin kazanması gereken çok önemli nitelikler bulunmaktadır. Bunların başında ekonomiden siyasete, tıptan teknik alanlara, sosyal bilimlerden edebiyata ve daha pek çok alana uzanan geniş bir art alan bilgisine sahip olmak gelmektedir. Öğrencilerin edindikleri bu kapsamlı genel kültür, eleştirel ve çok boyutlu düşünebilme becerisiyle pekişerek daha anlamlı ve uygulamada faydalanılabilir hale gelmektedir. Bir diğer önemli nitelik ise güçlü bir bellek sahibi olmaktır ki bu özellikle sözlü çeviri sürecinde çok büyük önem taşımaktadır. Bunlara ek olarak duyduğunu anlayabilme ve aktarabilme, anadilde ve hedef dilde akıcı konuşabilme, ses tonunu ve üslubu ayarlayabilme ve topluluk önünde sorunsuz konuşabilme becerileri de mütercim tercümanlık mesleğini icra edenlerde olmazsa olmazlardandır. Ayrıca çeviri, bir metni diğer dilde yeniden yaratma süreci olarak kabul edilirse, çevirmenin kaleminin de çok iyi olması beklenmektedir. Diğer bir deyişle çevirmen hem kaynak hem de hedef dilin dilbilgisel, sözcüksel ve anlamsal yapılarını doğru bir şekilde kullanabilmeli ve metin türüne uygun bir şekilde sunabilmelidir. Tüm bu niteliklerin öğrenciye kazandırılması için ders içeriklerinin de uygun hale getirilmesi şarttır. İşte tam da bu amaçladır ki sayısı çok az olsa da bazı üniversitelerin Mütercim Tercümanlık Bölümlerinde özellikle uluslararası ilişkiler kapsamına giren konuların ele alındığı derslerin içerisinde Model Birleşmiş Milletler (Model United Nation, MUN) uygulaması yapılmaya başlanmıştır.

Peki Model Birleşmiş Milletler nedir ve çevirmenlerin eğitimindeki rolü ne olabilir? Model Birleşmiş Milletler öğrencilere birer delege olarak Birleşmiş Milletlere üye farklı

lkeleri ve Birleşmiş Milletler kurumlarını temsil etme ve onlara uluslararası bir konuyu tartışma ve çözüm önerisi getirebilme olanağı sunan bir simülasyondur. Model Birleşmiş Milletler, dünyada ilk kez Lahey’de THEMUN adıyla 1968 yılında uygulanmıştır ve bu girişimi 1991 yılında Harvard niversitesi ğrencileri tarafından düzenlenen WorldMUN konferansı takip etmiştir. Konferans o tarihten itibaren her yıl başka bir ülkede düzenlenmeye başlanmıştır. Türkiye ise 1990’lı yıllarda oldukça küçük sayılabilecek topluluklarla Model Birleşmiş Milletler etkinliklerini başlatmıştır ve 2008 yılında Birleşmiş Milletler’in desteğı ile o tarihe kadar bu alanda faaliyet göstermiş olan niversite ve liselerdeki tüm kulüpleri bir araya getirme amacı ile Model Birleşmiş Milletler Derneğı kurulmuştur (Burgaz, 2014: 9). Bu şekilde Türkiye de ses getiren Model Birleşmiş Milletler konferanslarının düzenlendiğı bir ülke olmayı başarmıştır.

Model Birleşmiş Milletler simülasyonlarının konferans düzeyinde organize edilip uygulanmasının yanı sıra derslerde de uygulanması mümkündür, hatta Mütercim Tercümanlık bölümlerindeki derslerde öğrencilerin eğıtime büyük katkılar sağlamaktadır. Derslerde uygulanan Model Birleşmiş Milletler simülasyonlarında öğrencilere önceden birer ülke tayin edilir ve öğrencilerden o ülkenin coğrafi konumu, yönetimi, ekonomisi, kültürel özellikleri ve diğerklkelerle olan ilişkileri gibi pek çok konuda araştırma yapıp bilgi sahibi olması beklenir. Diğerk bir taraftan ise önceden belirlenmiş olan uluslararası bir konuda delege si oldukları ülkenin tutumuna ilişkin bir politika bildirisi yazması istenir. Bu şekilde öğrenciler öncelikle belirli bir konuda en verimli ve güvenilir bilgiyi edinmek üzere araştırma yapabilmeyi öğrenirler. Ayrıca edindikleri bilgiler sayesinde ülkelerin işleyişleri, ulusal ve uluslararası kuruluşlar, dünyanın gündemini meşgul eden güncel konular gibi pek çok konuda genel kültürlerini geliştirmek imkânına sahip olurlar. Dahası aynı konu üzerinde farklı ülkelerin görüşlerini ve tutumlarını öğrenerek eleştirel ve objektif düşünebilme yetilerini geliştirirler. Bunun dışında yazılması beklenen bildiri hukuki bir yazım diline ve kurallarına sahip olduğundan simülasyon öğrencilerin metin türünün özelliklerine uygun şekilde yazma becerilerinin de gelişmesine yardımcı olur.

Öğrencilerin yapmış oldukları tüm bu hazırlıkların sunumunun ders esnasında diğerk öğrencilerin ve ders sorumlusunun önünde gerçekleşmesi beklenir. Bu şekilde ğrenci, Mütercim Tercümanlık mesleğinin bir gereğı olan yabancı dilde akıcı konuşma, doğru tonlama ve ses tonu, uygun terminolojinin seçilmesi ve topluluk önünde konuşabilme ve düşüncelerini rahatça ve ortama uygun bir şekilde ifade edebilme gibi çok önemli becerileri de geliştirebilir. Öğrencinin sunumu esnasında diğerk öğrenciler yönlendirebilecekleri soruları not ederler ve konferansın sonlarındaki soru-cevap kısmında sormak istedikleri soruyu uygun bir üslupla istedikleri ülkenin delegesine yönlendirirler. Model Birleşmiş Milletler uygulamasının tartışma kısmının bitiminde önceden belirlenmiş olan bir grup ğrenci tartışılmış olan konu üzerine çözüm önerilerinin dile getirildiğı hukuki bir dili ve yapısı bulunan bir bildirge yazar. Simülasyon süresince ve özellikle de bu bildirgenin yazımında öğrenciler takım olarak hareket edebilme becerilerini geliştirirler. Dersin sonunda ise tartışma boyunca kullanılan terminoloji belirlenir ve öğrencilerin kelime dağarcıklarının genişletilmesine katkı sağlanır.

Sonuç olarak, Türkiye’de çoğunlukla niversitelerin Uluslararası İlişkiler Bölümlerinin ğrencileri tarafından oluşturulmuş kulüplerin ya da bu bölümdeki derslerin içeriğinde yer almış olan Model Birleşmiş Milletler simülasyonlarının Mütercim Tercümanlık Bölümlerinde de yer almasının öğrencilerin piyasada yetkin ve nitelikli birer çevirmen olarak çalışabilmeleri için sağlayacağı katkılar oldukça fazladır. Bu nedenle, Mütercim Tercümanlık eğitimi süresince verilen bazı derslerin içeriğinin Model Birleşmiş Milletler uygulamalarını kapsayacak şekilde geliştirilmesi büyük önem taşımaktadır.

Kaynakça:

1. Burgaz, Sami. “A’dan Z’ye Model Birleşmiş Milletler”. *Birleşmiş Milletler ve Diploması: Gazi Üniversitesi Model Birleşmiş Milletler Topluluğu Aylık Resmi Akademik Dergisi*. Ocak 2014, 8-9. http://issuu.com/gazimun/docs/bm_ve_diplomasi_ocak_2014